

Canllaw: Comisiynu llety a chefnogaeth ar gyfer bywyd da i bobl gydag anabledd dysgu

Crynodeb gweithredol

Datblygu arfer blaengar a gwell

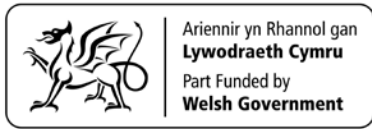
Y Bwrdd Comisiynu Cenedlaethol

Mawrth 2019

CLILC • WLGA

Comisiynwyd y ddogfen ganllaw hon gan:

ADSS Cymru

Yn arwain Gwasanaethau
Cymdeithasol yng Nghymru
Leading Social Services in Wales

Golygwyd gan Steve Garland o

Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru
Tŷ Llywodraeth Leol
Drake Walk
Caerdydd, CF10 4LG

 029 2046 8600

 enquiries@wlga.gov.uk

Mawrth 2019

Mae'r ddogfen hon ar gael yn Saesneg hefyd.

Diben

Comisiynwyd y canllaw hwn gan y Bwrdd Comisiynu Cenedlaethol (BCC). Diben y ddogfen ydy:

- darparu canllaw ac archwilio dewisiadau ar gomisiynu llety a gwasanaethau cefnogi ar gyfer bywyd da i bobl gydag anabledd dysgu.
- herio ac ailddiffinio'r model llety a chefnogi i set o egwyddorion sydd yn canoli'n fwy ar y person ac sydd yn fwy hyblyg; cynnig 'cefnogaeth ar gyfer bywyd da'. Mae'r dull yma yn ceisio galluogi pobl i ystyried amrediad eang o leoedd i fyw a darparu'r gefnogaeth mae person ei eisiau a'i angen.
- adeiladu ar y canllaw cyffredinol ar 'Gomisiynu Gwasanaethau i Bobl gydag Anableddau Dysgu' a gyhoeddwyd ym mis Tachwedd 2017.
- cyfrannu'n uniongyrchol at 'Raglen Gwella Bywydau Anabledd Dysgu' Llywodraeth Cymru, sydd yn cynnwys argymhelliad i gynyddu dewisiadau llety yn agosach at gartref, drwy gydweithio gyda byrddau iechyd, awdurdodau lleol, darparwyr tai a darparwyr gofal cymdeithasol trydydd sector.
- sicrhau buddsoddiad effeithiol gyda'r adnoddau sydd ar gael yn hytrach na buddsoddi mewn modelau o ddarpariaeth gwasanaethau sydd wedi dyddio.

Cynulleidfa

Mae wedi'i anelu yn bennaf at bobl a chyryff sydd â dyletswyddau a chyfrifoldebau i ymgysylltu gyda phobl ag anabledd dysgu a gofalwyr di-dâl i gomisiynu llety a chefnogaeth.

Ond mae wedi'i anelu hefyd at yr holl randdeiliaid sydd yn ymwneud â darparu cefnogaeth ar draws pob sector ac yn bwysicaf pobl gydag anabledd dysgu a gofalwyr di-dâl sydd yn deulu a ffrindiau wrth ganol chefnogaeth.

Egwyddorion

Mae'r canllaw hwn yn cynnwys egwyddorion Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 (SSWBA2014), Deddf Cydraddoldeb 2010 a Chynhadledd y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Personau gydag Anableddau (UNCRRP).

Byw gyda chefnogaeth

Mae'r model 'byw gyda chefnogaeth' traddodiadol yn aml yn cael ei gysylltu gyda cartrefi grŵp bach gyda thri neu bedwar person yn rhannu llety, yn byw mewn tŷ cyffredin yn y gymuned. Drwyddo caewyd sefydliadau mawr a darparu'r cam nesaf tuag at fyw'n annibynnol a lleoliadau yn y gymuned.

Dylem ddathlu cyflawniadau gwasanaethau cefnogaeth i fyw. Yng Nghymru rydym yn falch o'n hymdrechion i symud i ffwrdd oddi wrth ofal sefydliadol ac, wrth i wasanaethau byw gyda chefnogaeth ddatblygu, maen nhw wedi arddangos gallu i ddarparu gofal a chefnogaeth effeithiol i bobl gydag amrediad eang iawn o anghenion yn cynnwys y rhai gydag anghenion mwy dwys.

Ond, mae perygl y gall ddatblygu yn ddull 'un maint i bawb' a gall greu'r un diwylliant sefydliadol yr ydym wedi ymdrechu i symud oddi wrtho. Gall cefnogaeth i fyw gael ei lurgunio ac felly yn hytrach na gwir ddewis a rheolaeth, mae pobl yn darganfod eu hunain yn byw mewn gofal preswyl drwy ddiffyg.

12 cwestiwn

Nod y canllaw hwn ydy herio herio hyn ac archwilio'r amrediad o ddewisiadau sydd ar gael i bobl gydag anabledd dysgu

Mae'r canllaw wedi'i strwythuro fel bod rhanddeiliaid yn gallu ystyried y 12 cwestiwn yn y ddogfen a myfyrio ar eu sefyllfa gyfredol ac yn y dyfodol yn seiliedig ar yr atebion

Y 12 cwestiwn ydy:

Llwybr yn canoli ar y person

Cwestiwn 1: Beth ddylech chi fod yn ei gomisiynu?

Ateb: Bywydau da.

Cwestiwn 2: Sut mae pobl yn gwneud i hyn ddigwydd?

Ateb: Defnyddio arferion wedi'u canoli ar y person a chydgynhyrchu, sydd yn ganolog i Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.

Cwestiwn 3: Beth ddylai eich gweithgaredd comisiynu ei gyflawni i bobl gydag anabledd dysgu?

Ateb: Fe ddylen nhw amddiffyn hawliau, hyrwyddo llesiant a chefnogi byw'n annibynnol.

Llety a chefnogaeth ar gyfer bywyd da

Cwestiwn 4: Pa fath o dai ddylech chi eu comisiynu?

Ateb: Tai/rhandai cyffredin yn y gymuned.

Cwestiwn 5: Beth ydy'r model gorau ar gyfer llety gyda chefnogaeth ar gyfer byw da?

Ateb: Mae'r gefnogaeth orau ar gyfer byw yn golygu bod person yn byw yn eu cartref eu hunain ac yn gallu dewis pwy sydd yn darparu eu gofal a'u cefnogaeth.

Cwestiwn 6: Gyda pha safonau llety y dylai gwasanaethau cefnogaeth ar gyfer byw gydymffurfio?

Ateb: Y safonau Reach hen sefydliedig

Cefnogaeth o ansawdd da

Cwestiwn 7: Sut beth ydy cefnogaeth o ansawdd da?

Ateb: Mae wedi ei ganoli ar y person ac mae iddo sawl elfen allweddol.

Cwestiwn 8: Sut rydym yn datblygu prosesau caffael arloesol a blaengar?

Ateb: Sicrhau bod cydgynhyrchu a pherthnasoedd da yn ganolog i unrhyw broses.

Comisiynu strategol

Cwestiwn 9: Beth ydy comisiynu strategol?

Ateb: Dylai dulliau wedi'u canoli ar y person hysbysu a gyrru gweithgareddau comisiynu strategol.

Cwestiwn 10: Sut ydych chi'n comisiynu gwasanaethau effeithiol ar gyfer pobl gydag anabledd dysgu yn cynnwys y rhai gydag anghenion dwys?

Ateb Comisiynu integredig a chydweithredol.

Cwestiwn 11: Sut ydych chi'n gwybod eich bod yn gwella llesiant?

Ateb: Drwy fesur canlyniadau.

Cwestiwn 12: Sut allwch chi gynnal gwasanaethau cynaliadwy a chost effeithiol i gefnogi bywyd da?

Ateb: Sicrhau bod methodoleg cyson a chadarn yn bodoli ar gyfer costio llety a chefnogaeth i bobl gydag anabledd dysgu.

Camau nesaf

Er mwyn gwireddu a mynd ag egwyddorion ac argymhellion y canllaw hwn ymhellach fel nad yw'n dod yn ddogfen ddiangen, mae'n bwysig nodi beth sydd yn digwydd nesaf. Ar y sail yma, mae angen cymryd y camau canlynol:

- a. Caiff y canllaw ei lansio'n swyddogol ar 5 Mawrth 2019.
- b. Hoffai'r Bwrdd Comisiynu Cenedlaethol gymryd barn Grŵp Cynghori Anabledd Dysgu Gweinidogion (LDMAG) a blaenoriaethu'r canllaw hwn drwy eu rhaglen waith.
- c. Fe fydd y Bwrdd Comisiynu Cenedlaethol yn gweithio gyda Rhaglen Bywyd Gwella Bywydau Anabledd Dysgu Llywodraeth Cymru a'r tîm gweithredu i ddatblygu'r gwaith yma a sicrhau ei fod yn flaenoriaeth.
- d. Datblygu cynllun cyfathrebu ac ymgysylltu drwy Lywodraeth Cymru, y Bwrdd Comisiynu Cenedlaethol a'r holl randdeiliaid i raeadru'r canllaw.
- e. Nodi rhaglen gefnogi gweithrediad dilyn i fyny i Fyrddau Partneriaeth Rhanbarthol a'r holl randdeiliaid perthnasol i fesur effeithonrwydd y canllaw. Fe fydd hyn yn cynnwys y Bwrdd

Comisiynu Cenedlaethol a swyddogion priodol Llywodraeth Cymru.

- f. Fel rhan o'r rhaglen fonitro, datblygir pecyn cymorth sydd yn nodi'r holl argymhellion allweddol yn y canllaw i ddarparu cyfeiriad i'r rhanbarthau a meincnod ar gyfer cynnydd datbygiadau.
- g. Er mwyn mesur effeithlonrwydd, argymhellir digwyddiad i ddilyn i fyny ym mis Mawrth 2020 ar gyfer holl randdeiliaid ar draws Cymru

Mae'r meysydd gwaith pellach a amlygwyd yn y ddogfen yn cynnwys:

- a. Datblygu mwy o ddealltwriaeth o wahaniaethau a manteision y gwahanol fodolau cefnogi.
- b. Rhaglen Gwella Bywydau i ystyred gweithio gyda rhanddeiliaid i ddiweddarau a thynhau diffiniadau ar gyfer ystadegau cenedlaethol mewn perthynas â chefnogaeth i wasanaethau byw.
- c. Archwilio cyfraniad potensial Cysylltu Bywydau.
- d. Datblygu protocol ar gyfer lleoliadau allan o'r sir.
- e. Dull cenedlaethol o weithredu i ddatblygu dadansoddiad marchnad yn ogystal â datblygu datganiadau sefyllfa marchnad a fframwaith adrodd cyson i ddarparu gwybodaeth yn rheolaidd fel mater o drefn i Fyrddau Partneriaeth Rhanbarthol a'u partneriaid yn cynnwys darparwyr.
- f. Cynnal gweithdai wedi'u hwyluso'n allanol gyda chomisynwyr a darparwyr i:
 - Edrych ar ddewisiadau caffael yn cynnwys y manteision a'r anfanteision.
 - Mesur dewisiadau caffael yn erbyn gwella canlyniadau i bobl gydag anabledd dysgu a'u teuluoedd yn ogystal â defnydd effeithiol o adnoddau.
- g. Datblygu dulliau i fesur canlyniadau fel y maen nhw'n berthynol i wasanaethau byw.
- h. Datblygu pecyn cymorth i hwyluso dull rhesymegol o osod ffioedd.
- i. Datblygu mwy o ddealltwriaeth o fanteision technoleg gynorthwyol.

Cydgynhyrchwyd y canllaw hwn gan fwrdd golygyddol sydd yn cynrychioli amrediad eang o gyrff allweddol:

- Bwrdd Iechyd Prifysgol Abertawe Bro Morgannwg
- Pobl yn Gyntaf Cymru Gyfan
- Fforwm Rhieni a Gofalwyr pobl gydag anableddau dysgu Cymru Gyfan
- Ategi
- Cartrefi Cymru
- Consortiwm Bywydau Cymunedol
- Conwy County Council
- Cymorth Cymru
- Cymdeithas Tai First Choice
- Cyngor Sir y Fflintl
- Garland Independent Social Care Advice
- Anabledd Dysgu Cymru
- Bwrdd Comisiynu Cenedalethol
- Cydweithrediaeth Gwelliant Gwasanaethau Gofal Cymdeithasol a Llesiant, Gogledd Cymru
- Llywodraeth Cymru
- Welsh Local Government Association

Bwrdd Comisiynu Cenedalethol

Mawrth 2019

CLILC • WLGA